

Fængselsfunktionæren 7/8

Fængselsforbundet

Juli-August 2011

Fokus på faglighed • Faglighed i fokus

- 3 Leder
- 4 Et kursus hvert syvende år er ikke nok
- 6 Fagligheden har brug for en opgradering
- 7 100 millioner kroner til nedslidte hvert år
- 8 Problemerne i arresthusene fortsætter
- 10 Kritik af besøgsforholdene for børn
- 11 "Vi kan med små ting gøre oplevelsen lidt rarere"
- 12 Et æble om dagen...
- 14 EU følger dansk sportsprojekt
- 15 Uniform, sko og kapacitetsudnyttelsen i åbne fængsler
- 15 Navne
- 16 Nyt fra MIN A-KASSE

Forsiden:

Logoet for fængselsforbundets nye fokusområde:
Fokus på faglighed – Faglighed i fokus.

Udgivet af Fængselsforbundet
Ramsingsvej 28 A, st. th.
2500 Valby
Tlf. 7255 9976 - Fax 7255 9990
www.faengselsforbund.dk

Redaktion: Forbundsformand
Kim Østerbye (ansvh.)

Redaktør: John Rasmussen
Talosvej 7, 2770 Kastrup
Tlf. 3250 2037 - Mobil 4074 1487
E-mail:
fagblad@faengselsforbundet.dk

Layout, produktion og tryk:
Imprint Grafiske Løsninger
Thurøvej 8 · 4700 Næstved
Tlf. 5572 6692 - Fax 5572 7320
imprint@imprint.dk
www.imprint.dk

ISSN: 0902-8897

Indlæg til Fængselsfunktionæren:

Artikler modtages på CD-rom, gerne med udskrift eller pr. e-mail. Husk at angive navn, stilling og tjenestested i tilfælde af spørgsmål fra redaktionen. Indlæg til »Debat« må max. være på 750 ord eller 4500 tegn incl. mellemrum. Foto modtages gerne. Hvis de ønskes retur, bedes det anført.

Indlæg senest den 14. i måneden før optagelse.

Artikler og læserindlæg er ikke nødvendigvis et udtryk for redaktionens holdning eller forbundets mening.

Vi skal bevare vores faglige stolthed

LEDER

Af Kim Østerbye,
formand for
Fængselsforbundet

Det kan være svært at holde fast i det faglige fokus, når man skal håndtere overbelæg, bandeproblemer, trusler, besparelser og de andre hovedpiner, som vi slås med i Kriminalforsorgen hver dag.

Ikke desto mindre er det vigtigt, at vi bliver ved med at udvikle vores job.

Det er årsagen til, at Fængselsforbundet har sat fagligheden øverst på dagsordenen for vores indsats i de kommende to år.

Vi skal blive ved med at være stolte af at være fængselsbetjente og bevare vores gode omdømme i befolkningen.

Derfor skal vi skabe et dynamisk læringsmiljø på alle vores arbejdspladser. Det lyder langhåret, men handler egent-

lig bare om, at alle er åbne over for at lære nyt. Og at vi bliver bedre til at stille spørgsmål til hinandens handlinger.

Vi skal ikke mistænkeliggøre, men støtte hinanden og reflektere over den måde, vi løser opgaverne på. Jeg tror på, at man kan hente meget selvindsigt gennem konstruktiv kritik, ros og samtaler.

Men det er ikke gjort med det. Vores arbejdsgiver skal også støtte op om den faglige udvikling.

Det forudsætter, at ledelsen i hver institution praktiserer tillidsbaseret ledelse, hvor der er plads til dialog mellem medarbejderne.

Hvis læringsprocesserne skal virke, kræver det, at der er plads til, at alle udfolder sig. Kontrol og styring skal erstattes af tillid og motivation.

Og endelig – og ikke mindst – skal rammerne til at udvikle det faglige miljø være til stede.

Som det fremgår af en artikel i dette nummer af bladet, har nogle arresthuse et budget på 320 kroner om året til kur-

ser til hver medarbejder. Det får man ikke meget efteruddannelse for!

Med det budget sender man en signal om, at den faglige udvikling af medarbejderne er ligegyldig. I skal bare passe jeres arbejde, skal I.

Men propfyldte fængsler, et personale i faglig dvale og resocialisering af de indsatte hænger meget dårligt sammen.

Derfor er det helt afgørende, at politikerne giver Kriminalforsorgen bedre rammer til udvikling og uddannelse af personalet, ellers går ikke bare personalet i stå. Det samme gør hele indsatsen for at få de indsatte til at forlade den kriminelle løbebane.

Politikerne er nødt til at afsætte penge til at systematisere efteruddannelsen for alle medarbejdere og styrke vores lederuddannelse, så den tåler sammenligning med tilsvarende uddannelser på det øvrige arbejdsmarked.

Det er tvingende nødvendigt, hvis vi også skal være stolte af vores job i fremtiden. ■

Et kursus hvert syvende år er ikke nok

Medarbejderne i Kriminalforsorgen efterlyser mere efteruddannelse. Det gælder især dem med mange år på bagen.

78.000 kroner. Så meget har arresthuse-
ne i Syd-, Sønderjylland og på Fyn til at
efteruddanne sine 244 medarbejdere
hvert år.

Det giver i alt 320 kroner per medar-
bejder årligt, når man ikke medregner de
obligatoriske kurser hvert syvende år.

Det får man ikke meget efteruddan-
nelse for, siger Allan Kjær, der er for-
mand for Arresthusenes Organisation i
Syd-, Sønderjylland og Fyn.

"Hvis man er en helt almindelig
betjent, kan man se frem til ét obligato-
risk konfliktløsningskursus hvert syvende
år. Det er altså slet ikke nok. Det giver
ikke den nødvendige rutine i magtmidler
og selvforsvar – og det skaber frustratio-
ner," siger han.

Ifølge Fængselsforbundets formand,
Kim Østerbye, er forholdene i den syd-
vestlige del af Danmark symptomatisk
for hele landet.

"En fængselsbetjent får reelt kun teo-
retisk uddannelse på grunduddannelsen.
Det er simpelthen ikke godt nok, hvis vi
skal være eksperter i fængselsfagligt
arbejde. Jobbet som fængselsbetjent
kræver løbende uddannelse," siger
han.

Kim Østerbye peger på, at fængsels-
betjentenes opgaver hele tiden bliver
tungere at løfte i takt med, at de
indsatte får mere sammensatte proble-
mer.

Her i Arresthuset i Odense, kan medarbejderne se frem til ét obligatorisk konfliktløsningskursus hvert syvende år. "Det er slet ikke nok," siger fængselsbetjent Allan Kjær fra Arrestfunktionærenes Organisation i Syd-, Sønderjylland og Fyn.

"Vi arbejder med mennesker, som har nogle af de sværeste psykiske problemer i vores samfund. Det er vores opgave at hjælpe dem til at blive gode samfundsborgere igen. Det er en kæmpe opgave, som samfundet er dybt afhængig af,

Fokus på faglighed • Faglighed i fokus

men vores uddannelse står ikke mål med opgaven."

Kim Østerbye foreslår derfor, at efteruddannelsen af både fængselsbetjente og ledere fremover sker langt mere systematisk end i dag.

"Det skal ikke være et tilfældigt kursus i ny og næ. Der skal lægges en kompetenceplan for alle medarbejdere, som løbende tilrettes – og der skal i sagens natur være med end 300 kr. til rådighed til hver om året," siger han.

Der kommer hele tiden nye ting

Også fængselsbetjent Arne Mortensen fra Statsfængslet Midtjylland, Nørre Snede efterlyser mere uddannelse. Særligt til de kolleger, som har været i Kriminalforsorgen i mange år, og som derfor ikke er lige så godt inde i de nye administrative systemer som nyuddannede betjente.

"Der kommer hele tiden nye ting i klientsystemet, som folk står famlende over for. Især kolleger med nogle år på bagen har ikke så nemt ved at finde ud af det – for eksempel når der skal laves administration af politiafhøringer, indstillinger til prøveløsladelser og så videre."

Og det tager alt sammen tid fra arbejdet med de indsatte på gangene, understreger han:

"Der er for mange, der bruger alt for lang tid ved det administrative klaver. Det stresser og går ud over tiden sammen med de indsatte og den dynamiske sikkerhed."

Derfor ville Arne Mortensen ønske, at flere kunne få mulighed for at opnå et basiskendskab til klientsystemet.

Målret uddannelsen

Allan Kjær er sikker på, at man kunne få mere ud af efteruddannelsen, hvis den blev målrettet de specifikke behov, der er på de enkelte tjenestesteder.

"Jeg ser ingen grund til, at alle skal kunne lave det hele. Hvis man i stedet laver nogle kurser målrettet til det enkelte tjenesteds behov, så vil det højne kvaliteten," siger han.

For eksempel forestiller Allan Kjær sig, at man kunne samle flere tjenestesteder i et område og afholde seminarer hvert andet år.

"Det ville give en væsentlig større rutine. Det gælder om at bruge de ressourcer, vi har til rådighed, lokalt – fx hvis et nabofængsel har en uddannet instruktør i konfliktløsning," siger han.

Håber på flere penge

Direktoratet for Kriminalforsorgen er opmærksom på, at der er et behov for mere efteruddannelse. Netop derfor gør man sig også overvejelser før efterårets forhandlinger om Kriminalforsorgens økonomi, siger kontorchef i Personalekontoret, Liselotte Bering Liisberg:

"Ved sidste flerårsaftale fik vi en ny grunduddannelse – så nu må turen være kommet til efteruddannelse af de fængselsbetjente, der ikke har fulgt denne uddannelse. For vi ser selvfølgelig helst, at personalet kommer på efteruddannelse, så de er bedst muligt rustet til opgaverne på institutionerne."

Hun understreger, at det er op til politikerne at vælge at prioritere efteruddannelsen – men at en arbejdsgruppe i direktoratet lige nu kigger på, hvad den kunne bestå af:

"Arbejdsgruppen ser blandt andet specifikt på, hvad den nye grunduddannelse uddanner fængselsbetjentene til – og hvordan vi kan efteruddanne den del af personalet, som har nogle år i Kriminalforsorgen bag sig."

Desuden er direktoratet ved at forberede en efteruddannelse, der skal ruste personalet til håndtering af særligt krævende indsatte. "Det kan for eksempel være indsatte med psykiske lidelser eller etniske indsatte," siger kontorchefen. ■

Af Andreas Graae og
Søren Gregersen

Fokus på faglighed • Faglighed i fokus

Fagligheden har brug for en opgradering

Landets fængselsbetjente har behov for mere uddannelse og udvikling. Fængselsforbundet sætter derfor fokus på faglighed i de kommende to år.

Hvor Fængselsforbundet i sidste kongresperiode fokuserede sine kræfter på arbejdsmiljøet i Kriminalforsorgen, er det i de kommende to år fængselsbetjentenes faglige udvikling, der skal prioriteres.

Forbundet kalder fokusområdet 'Fokus på Faglighed – faglighed i fokus'. Det handler i høj grad om, at medlemmerne skal føle, at der sker en udvikling i deres job.

Forbundssekretær Bente Benderska har ansvaret for det nye fokusområde. Hun siger: "Det er vigtigt, at vi ikke tager vores faglighed for givet. Vi er hele tiden nødt til at være opdateret inden for vores felt. Derfor skal vi skabe et miljø i Kriminalforsorgen, hvor man ikke kan sige nej til at deltage i udviklingen af sig selv og sine kollegaer."

Et vigtigt element bliver at definere, hvad der ligger i ordet faglighed:

"Ordet bruges jo lidt i flæng. Man hører hele tiden, at fagligheden skal højnes både på vores arbejdsplads og andre steder, men ofte er det indholdsløst, fordi ingen forklarer, hvad det er, de konkret mener. Derfor vil vi bruge tid på at definere, hvad vi lægger i ordet," siger Bente Benderska.

Det handler for eksempel om, hvordan den enkelte fængselsbetjent griber opgaverne an til hverdag:

Forbundssekretær Bente Benderska er ansvarlig for Fængselsforbundets nye fokusområde om faglighed.

"En fagligt stærk fængselsbetjent er i stand til at agere både professionelt og personligt og formår at finde den rette balance mellem det hårde og det bløde," siger Bente Benderska.

Derfor iværksætter Fængselsforbundet en proces, hvor fagligheden bliver drøftet med medlemmer af forbundet og andre, som har en relevant viden om begrebet.

"Det er vigtigt, at alle interessenter kommer til orde, så vi får et seriøst produkt ud af det," siger hun.

Dynamisk miljø

Forbundssekretæren understreger, at alle personalegrupper har brug for at arbejde med fagligheden, både ledere og fængselsbetjente. Og det skal i høj grad ske via læringsprocesser i hverdagen.

"Vi skal væk fra den tanke, at vi kun kan lære nyt ved at deltage i kurser og uddannelse. Der er meget at hente i dagligdagen. For eksempel sidemandsoplæring, hvor vi bruger hinanden til at få ny viden. Vi skal skabe et dynamisk miljø, hvor vi både stiller spørgsmål til hinandens handlinger og støtter hinanden fagligt."

Men der er også brug for at styrke de formelle uddannelses tilbud: "Vi håber, at den nye grunduddannelse kan være med til højne fagligheden for nye fængselsbetjente. Samtidig er der brug for en langt mere kontinuerlig efteruddannelse af alle medarbejdere. Og vi ser gerne, at lederuddannelsen bliver bedre, og at Kriminalforsorgen i højere grad benytter sig af det etablerede uddannelsessystem," siger Bente Benderska.

Hun håber ikke, at det vil få negative konsekvenser for efteruddannelse eller udviklingsarbejdet, at Kriminalforsorgen i øjeblikket slås med både kapacitets- og økonomiske problemer.

"Det kan ikke nytte noget, at der bliver skåret ned på udviklingen i Kriminalforsorgen, hver gang der kommer en krise som den, vi står midt i nu. Vi vil i hvert fald bestræbe os på at få den faglige udvikling ind alle steder i vores arbejde," siger Bente Benderska. ■

Af Søren Gregersen

Fokus på faglighed • Faglighed i fokus

100 millioner kroner til nedslidte hvert år

Nedslidning i Kriminalforsorgen koster samfundet dyrt hvert år. Alene udgifterne til helbredsbedingede pensioner løber op i et stort millionløb.

Det har ikke alene omkostninger for den enkelte fængselsbetjent, hvis han bliver ramt af nedslidning. Det har i høj grad også omkostninger for samfundet.

En beregning fra Fængselsforbundet viser, at de offentlige kasser betaler op i mod 100 mio. kr. hvert år til helbredsbedingede pensioner til syge fængselsbetjente.

Når en fængselsfunktionær bliver afskediget på grund af dårligt helbred, får den pågældende nemlig en erstatning i form af en svagelighedspension eller en lignende pensionsydelse.

I de seneste ti år er 43 betjente blevet afskediget på grund af dårligt helbred hvert år. De kan typisk se frem til at modtage helbredsbedingede pensioner i 16 år. Gennemsnitsalderen for betjente er nemlig 47 år.

Og eftersom hver af de afskedigede i gennemsnit får tilkendt en årlig pension på 140.000 kr., løber de skønnede udgifter til de i alt ca. 680 fængselsbetjente, som modtager en helbredsbedinget pension, op i ca. 95 millioner kroner om året.

Regnestykket slutter dog ikke her. De syge fængselsbetjente belaster også de offentlige budgetter på andre måder.

Forbundssekretær i Fængselsforbundet René Larsen siger: "For det første medfører de syge kollegaer udgifter til behandlinger i det danske sundhedssystem. For det andet bliver der udbetalt erstatninger til kollegaerne for varige mén og tab af erhvervssevne. Og for det tredje får en del af kollegaerne også tildelt førtidspension. Den samlede udgiftspost for de offentlige myndigheder er altså langt større end 95 millioner kroner," siger René Larsen.

Han mener, at udgifterne burde være et væsentligt argument for at gøre noget ved den store nedslidning i Kriminalforsorgen. Risikoen for at blive ramt af nedslidning er nemlig fem gange større for fængselsbetjente end for andre erhvervsgrupper i Danmark.

"De store menneskelige omkostninger ved at miste fodfæste på arbejdsmarkedet burde være nok til, at man gør noget ved problemerne, men det kan være, at det virker bedre, hvis man taler til pengepungen," siger René Larsen.

Forbundssekretær René Larsen peger på, at Kriminalforsorgen i højere grad bør tilbyde nedslidte betjente et skånejob.

Forbundssekretæren peger på, at Kriminalforsorgen i højere grad bør tilbyde nedslidte betjente et skånejob.

"Som det er i dag, er det meget sort/ hvidt. Enten er man fængselsbetjent på fuld tid. Ellers må man forlade jobbet. Sådant behøver det ikke være. Kriminalforsorgen bør etablere flere ordninger, som gør det muligt at blive i jobbet via skånehensyn. Det kan ske ved, at betjente placeres i funktioner, hvor de ikke har direkte kontakt med de indsatte, arbejder på nedsat tid eller bliver fritaget for natte-neste."

Vi har forstærket vores indsats

I Direktoratet for Kriminalforsorgen er man opmærksom på problemerne med sygdom og nedslidning. Sygefraværsheden leder, Ask Gielfeldt Petersen, oplyser, at man har forstærket indsatsen

for at fastholde syge medarbejdere i jobbet.

Et element i indsatsen er, at institutionerne går i dialog med Sygefraværsheden, hvis en medarbejder har mere end 60 sygedage.

"Dialogen kvalitetssikrer, at institutionen følger op på den enkelte sygesag så godt som muligt. Altså om der er afholdt sygesamtaler? Om der er indhentet lægeerklæringer? Om det kunne være en idé med en rundbordsamtale? Osv. På denne måde er fastholdelsesindsatsen nok mere målrettet end tidligere," siger Ask Gielfeldt Petersen.

Han ser allerede de første tegn på, at indsatsen har effekt: "Det ser ud til, at der er sket et fald i antallet af nedslidte sidste år. Det fortæller mig, at der lokalt på tjenestestederne arbejdes mere fokuseret og systematisk med at fastholde langtidssyge kolleger.

Ask Gielfeldt Petersen peger samtidig på, at der – i hvert fald i en vis udstrækning – er mulighed for at få et skånejob.

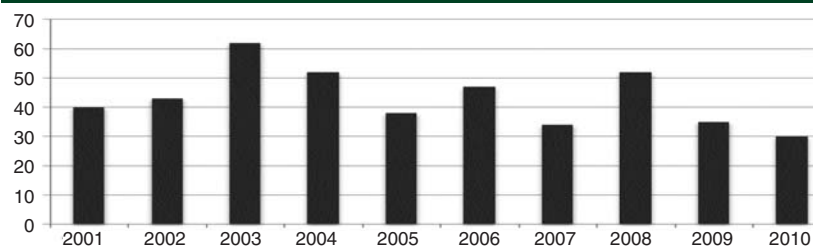
"Vi har for eksempel hvert år afsat midler til at skabe fleksjobs til medarbejdere i arresthuse og KIF-afdelinger, hvor man har mulighed for at komme på nedsat tid eller få mere afgrænsede opgaver."

René Larsen håber, at indsatsen har en effekt, men det er for tidligt at konkludere noget, mener han.

"Det er rigtigt, at der var færre nedslidte i 2010 i forhold til tidligere, men tallet er stadig alt for højt. Samtidig kan man frygte, at tallet hurtigt stiger igen, når man tænker på, at fængsler og arresthuse i øjeblikket er overfyldte," siger han. ■

Af Søren Gregersen

Helbredsbedingede afskedigelser

Kilde: Indberetninger af helbredsbedingede afskedigelser til Fængselsforbundet.

I de seneste ti år har 43 betjente i gennemsnit fået en såkaldt helbredsbedinget afskedigelse.

Helbredsbedingede pensioner

En fængselsbetjent, som forlader jobbet i utide på grund af dårligt helbred, kan få tildelt en helbredsbedinget pension. Pensionen afhænger af, hvor længe fængselsfunktionæren har arbejdet i Kriminalforsorgen, og hvor dårligt helbredet er. Der er mulighed for at få almindelig tjenestemandspension, kvalificeret svagelighedspension, tilskadekomstpension og opsat pension.

Problemerne i arresthusene fortsætter

Sommeren har ikke bragt bedre tider med sig til landets arresthuse. Belægget ligger stadig på over 100 procent. Fængselsforbundet opfordrer nu justitsministeren til at gribe ind.

Det bliver svært at vedligeholde landets arresthuse i sommer. Det er ellers på dette tidspunkt af året, at Kriminalforsorgen normalt sætte ombygningsprojekter i gang. Både kriminelle, politi og domstole har nemlig for vane at holde ferie.

Men ikke i år. Sidst i juni lå belægget på 102 procent i arresthusene. Hverken sommerferien eller justitsministerens kapacitetspakke fra februar har bragt belægget ned på et rimeligt niveau.

Det kan Allan Kjær skrive under på. Han er fællestillidsrepræsentant for personalet i de ti arresthuse i Syd-, Sønderjylland og på Fyn.

"Belægssituationen er uholdbar her hos os. Det historisk høje varetægtstal fortsætter måned efter måned. Dags dato mangler vi 21 pladser i vores område. Alene i Arresthuset i Kolding mangler der seks pladser," siger han.

Konsekvensen er, at arresthusene er nødt til at inddrage besøgs- og kondirum for at få plads og placere de indsatte sammen to og to i små celler.

Det går måske an for en kort periode, men Allan Kjær frygter, at det perman-

Normalt er der bedre plads i arresthusene om sommeren, men sådan er det ikke i år.

ente overbelæg får alvorlige konsekvenser.

"Vi har igennem lang tid loyalt løftet opgaven, men nu er grænsen nået. Jeg er bekymret for, at vi kommer til at se langsigtede konsekvenser i form af større nedslidning hos personalet."

Ifølge Fængselsforbundets forbundssekretær, René Larsen, er billedet det samme over hele landet.

"Fra ledelsens side bliver man ved med at tro, at belægget vil falde, men det er foreløbig ikke sket. Når arresthusene konsekvent er nødt til at placere to indsatte i mange celler, så kan man sætte spørgsmålstegn ved, om vi overholder de europæiske regler. Reglerne siger, at der kun må sidde én person i hver celle."

Han mener, at ledelsen i Kriminalforsorgen mangler vilje til at gøre noget ved de akutte problemer og i stedet blot henviser til, at der ikke er penge til flere pladser.

Det er souschef i Ressourcestyringskontoret i Direktoratet for Kriminalforsorgen, Kirsten Lærkeholm, ikke enig i.

"Vi gør alt, hvad det er muligt, inden for de rammer, vi har. Vi har blandt andet indskærpet over for alle institutioner, at de skal overholde reglerne om, at der maksimalt må gå fem dage fra domsfældelse, til en indsat bliver overført til afsoning i et fængsel," siger hun.

Souschefen håber også, at det tilsigelsesstop, som blev indført som en del af kapacitetspakken, snart vil kunne mærkes på belægget. Tilsigelsesstoppet indebærer, at nogle dømte skal vente med at afsone deres straf.

Men disse tiltag er ifølge René Larsen ikke nok til at løse problemerne: "Tilsigelsesstoppet hjælper kun i begrænset omfang i arresthusene, hvor der jo primært sidder varetægtsfængslede og femdagesfristen gælder kun for de åbne fængsler. Dømte til afsoning i lukkede fængsler skal blive siddende i arresthuse-

ne, indtil der er plads i et lukket fængsel. I modsætning til arresthusene må der nemlig ikke etableres overbelæg i de lukkede fængsler, og det er lukkede pladser, der er mangel på," siger han.

Forslag til ministeren

Fængselsforbundet vurderer derfor, at der er brug for yderligere initiativer, som kan lindre presset på arresthusene.

"Vi har skrevet til ministeren og bedt ham om at gøre noget ved den akutte situation. Det er uforståeligt, at man ikke flytter flere af de indsatte over til fængslerne, som har bedre muligheder for håndtere et overbelæg. Vi har derfor foreslået, at man hurtigere overfører dømte til afsoning i både de lukkede og åbne fængsler, og at man undlader at indkalde bandemedlemmer til afsoning i arresthusene," siger René Larsen.

Han mener, at det er en falliterklæring, hvis den politiske chef for Kriminalforsorgen blot sidder på sine hænder.

"Det er ikke så svært at skabe bedre plads. Man kan forestille sig mange forskellige tiltag, som kan forbedre situationen: Opfør barakker inden for murene i de lukkede fængsler eller lej det hollandske fængselskib for eksempel.

Men ministeren vil åbenbart ikke betale prisen, så den betales af personalet," siger han.

Kirsten Lærkeholm ønsker ikke at kommentere på Fængselsforbundets forslag. Hun henviser til, at forslagene nu ligger på justitsminister Lars Barfoeds bord. ■

Af Søren Gregersen

Kapacitetspakken

Justitsministerens kapacitetspakke fra februar i år har fire elementer:

1. 74 åbne pladser konverteres til lukkede;
2. Flere dømte skal afsone via alternative afsoningsformer som for eksempel samfundstjeneste og udslusning;
3. Der indføres et tilsigelsesstop;
4. Grænsen for overbelæg hæves fra 92 til 95 procent.

Kritik af besøgsforholdene for børn

**En time om ugen i en ilde-
lugtende celle. Det er de for-
hold, som mange børn må
leve med, når de besøger
deres mor eller far i et fæng-
sel. En ny bog sætter fokus
på problemet.**

Der er konstant cirka 4.000 børn som har en forælder, der sidder i fængsel. Mange af dem har haft ubehagelige oplevelser med at besøge deres far eller mor bag tremmerne.

Det kan man læse om i bogen *Børn af fængslede*, som udkom i begyndelsen af året. Bogen er skrevet af de to forskere Peter Scharff Smith og Janne Jakobsen fra Institut for Menneskerettigheder og bygger på en undersøgelse, de har gennemført i Kriminalforsorgen.

"Formålet med undersøgelsen har været at hjælpe en gruppe børn, som har det hårdt, til at opretholde og styrke kontakten til deres forældre," siger Peter Scharff Smith.

Og rigtig mange steder er det ikke nogen rar oplevelse for børnene at besøge far eller mor. Ifølge formanden for Arrestfunktionærernes Organisation på Sjælland, Henning Mørck, er der især i arresthusene meget dårlige vilkår, når man har familien på besøg.

"De varetægtsfængslede har ret til at se deres familie en time om ugen ved et kontrolbesøg. Det betyder, at der sidder en betjent og overvårer besøget – en mærkelig konstruktion for et barn. Og så er besøgsrummet ofte en gammel, snæver celle, hvor der måske lige er blevet pulset løs. Der er da ingen tvivl om, at det påvirker barnet."

Mulighederne er altså begrænsede i arresthusene. Men Henning Mørck understreger, at man gør, hvad man kan,

inden for de rammer der er: "I Næstved giver vi de indsatte lidt mere tid, hvis der er mulighed for det, og sætter legetøj frem og måske et fjernsyn," siger han.

Børneansvarlige betjente

Netop besøget og modtagelsen af børnene er ifølge Peter Scharff Smith et meget vigtigt område at styrke. "Det handler om at tage imod børnene, så de ikke bliver forskrækkede eller utrygge. Det er et spørgsmål om at smile og tale til dem på en rar måde," siger han.

Sådan oplever børnene det ikke altid. I bogen siger en 13-årig pige: "Første gang jeg skulle besøge ham, var det mest betjentene, jeg blev bange for. Jeg kan huske, at der var en, der rodede mine ting igennem med legetøj og dukker og smed det på gulvet. Så var der en, der grinede."

Modsat havde Kennie en god oplevelse: "Jeg husker specielt en fængselsbetjent – han var næsten lige så sød som morfar, bare med mere hår," siger han i bogen.

Og nogle gange er der ikke så meget, der skal til: "Jeg roste engang en lille piges kjole. Pigen blev rigtig glad, og moderen stod med tårer i øjnene, fordi 'jeg var så rar'. Tænk, at så lidt kan betyde som meget," siger en fængselsbetjent.

I bogen fremlægger forskerne en række forslag, som de mener, kan forbedre forholdene for børn. Et af dem er, at alle fængsler og arresthuse bør have en børneansvarlig. Det vil sige en ansat, der tager børnenes perspektiv og byder dem velkommen. Dette forslag bliver i øjeblikket afprøvet som et forsøg i udvalgte fængsler.

Ny dokumentarserie

Forholdene for børn og andre pårørende af fængslede er også temaet for en ny dokumentarserie, 'De pårørende i skyggen', som skuespilleren Jens Arentzen står bag. I den første film følger man to familiers praktiske problemer med fængselslivet. ■

Af Andreas Graae

Tegningerne er tegnet af børn, hvis forældre sidder i fængsel, og kan findes i bogen *"Børn af fængslede"* (2011) af Peter Scharff Smith og Janne Jakobsen.

**"Jeg husker specielt en fængselsbetjent
– han var næsten lige så sød
som morfar, bare med mere hår,"**

siger Kennie i bogen om børn af fængslede.

"Vi kan med små ting gøre oplevelsen lidt rarere"

Nye tiltag skal skabe bedre rammer for børn, som besøger deres indespærrede forældre. Blandt andet er der i Statsfængslet i Ringe udpeget særlige fængselsbetjente, der skal hjælpe børnene med at finde sig til rette.

Det bliver aldrig optimalt for et barn at besøge sin far eller mor i et fængsel eller arresthus, men børneansvarlige fængselsbetjente, særlige familieledere og nye besøgsrum er nogle af de ting, der kan gøre besøgene lidt nemmere.

Projektet med børneansvarlige fængselsbetjente er et forsøg, der er iværksat af Kriminalforsorgen og Institut for Menneskerettigheder. Ideen er, at udvalgte fængselsbetjente bruger ekstra tid i besøgsområdet med børn og deres forældre.

Det handler blandt andet om at skabe en god stemning, siger Vicky Lorenzen, der er en af seks udpegede børneansvarlige i Statsfængslet i Ringe.

"Det er de helt små ting, det kommer an på. Som det at sætte sig ned på hug og snakke lidt med børnene. Så spørger vi dem måske, hvad deres bamse hedder – eller om de vil tegne en tegning til vores væg."

Hun har blandt andet været med til at indføre fotobøger, som de indsatte har foræret deres børn.

"Vi har gået rundt og taget billeder af de indsatte i forskellige situationer og også sammen med deres børn. Så har vi printet dem som en lille bog, de har kunnet give til deres børn. Det er rigtig godt, for ellers ville de jo ikke have nogen billeder af deres forældre."

Et andet tiltag har været godnathisto-

rier, som fængslets bibliotekar har købt som bog og fået forældrene til at indtale på CD.

"Så kunne børnene få den som en gave sammen med en bamse. Det betyder meget at falde i søvn til sin fars eller mors stemme om aftenen," siger Vicky Lorenzen.

Hun har selv små børn – og det handler ifølge hende om at tænke på de små ting, som kan betyde meget for et lille barns oplevelse af fængslet.

"Det påvirker da én at følge børnenes udvikling, når de kommer her i en årrække, og se dem græde, hver gang de skal sige farvel. Men vi kan med meget små ting gøre vores til at gøre oplevelsen lidt rarere," siger hun.

Famileledere i Østjylland

Et andet sted, hvor der bliver gjort noget for børn af fængslede, er i Statsfængslet Østjylland. Her er farverige, børnevenlige besøgsrum – og derudover kan indsatte med børn søge om at tilbringe

weekenden med familien i én af fængslets to besøgslejligheder.

Lejlighederne har været en enorm succes, siger fængselsinspektør ved Statsfængslet Østjylland, Jørgen Bang:

"Det er en måde at tilgodese de langtidsindsatte på. Og det giver en unik mulighed for at styrke kontakten mellem forælder og børn."

Lejlighederne har et lille køkken og en altan og ligger lige ved siden af fængslets legeplads. "Den indsatte sørger selv for at købe ind, og så har han ellers 72 timer at tilbringe med familien," siger han.

Han oplyser, at man i Anstalten ved Herstedvester netop har åbnet to besøgslejligheder ud fra Østjyllands erfaringer.

Roskilde rustet sig til børnebesøg

Også i Arresthuset i Roskilde forsøger man at forbedre forholdene. Her er der lige åbnet et nyt børnevenligt besøgsrum. Det har ikke kostet det store at sætte besøgsrummet i stand. De nye møbler er nemlig lavet på fængselsværksteder.

Tanken er, at arresthuset skal fungere som inspiration for andre arresthuse, der også trænger til at friske deres besøgsrum op. ■

Af Andreas Graae og Søren Gregersen

Statsfængslet Østjylland er et af de eneste fængsler i landet, der både kan tilbyde børnevenlige besøgsrum og mulighed for at tilbringe weekenden med familien i en af fængslets to besøgslejligheder.

Et æble om dagen...

Fysisk aktivitet giver psykisk stabilitet. Det er tanken bag Idrætsskolen ved Statsfængslet ved Sønder Omme. Masser af sport og sund kost skal få de indsatte ud af misbrug og kriminalitet.

En morgenløbetur i de grønne skove, der omkranser fængslets omkring 1.000 hektar. Derefter et spil volleyball, som bliver toppet op med en gang styrketræning. Og SÅ er det tid til frokost.

Sådan er hverdagen for de indsatte, der er så heldige at tilbringe tre måneder i Sønder Omme's idrætsskole: Masser af sport, motion og sund kost.

Vi kommer lige i rette tid til at få en bid med. Og det er ikke den sædvanlige fængselsmad, der serveres – men en porretærte med frisk salat som tilbehør.

"Det er luksus! Her er en helt anden omgangstone mellem os og de ansatte. Man føler sig ikke som en indsat i et fængsel, men mere som en elev på... ja, på en idrætsskole," lyder det fra en indsat.

Idrætsskolen har eksisteret i to år. Den 53-årige fængselsbetjent Pia Kjelgaard er leder af skolen. Hun ved, hvad

53-årige Pia Kjelgaard, der er leder af Idrætsskolen på Statsfængslet ved Sønder Omme, brænder for sport og sundhed – og den afhængighed forsøger hun at plante hos de indsatte, så de får lyst til at fortsætte den sunde livsstil i deres fritid.

det vil sige at være afhængig, siger hun, for hun er selv træningsnarkoman:

"Jeg har altid dyrket sport. Det startede med en maraton, og så kunne jeg da ligeså godt tage en ironman med. Så jeg forstår de indsatte afhængighed – det gælder bare om at få den flyttet fra hash og stoffer til fysisk udfoldelse. For alle undersøgelser viser jo, at motion er enormt vigtigt for at ændre tilværelsen til et liv uden misbrug og kriminalitet."

Det skal mærkes på egen krop

Pia Kjelgaard er desuden uddannet ernæringskonsulent, og hun bruger sin viden om kost og ernæring i arbejdet med de indsatte på skolen.

"Det er ikke bare ren træning og motion. De indsatte får også en hel masse teori, de kan tage med sig videre. For eksempel har de lige fået kurser i anatomi, iltoptagelse og førstehjælp," siger hun.

For at blive optaget på skolen skal den indsatte have misbrugs- eller helbredsmæssige problemer – og ikke mindst være motiveret.

"Skolen laver test før, under og efter det tre måneders forløb. Vi måler deres kondital, blodtryk, kolesterol, BMI, osv. Så kan de sætte mål for sig selv – for eksempel at tabe sig to kilo om ugen. De skal mærke på egen krop, at de flytter sig – og det velbehag det giver at leve sundt og komme i god form," siger hun.

Når man ser sig omkring, ser de da ellers alle sammen meget sunde og veltrænede ud? – "Ja, men så skulle du have set dem, inden de begyndte. Der sker utroligt meget på kort tid, når man arbejder intensivt med kroppen," forklarer Pia Kjelgaard.

En svensk indsat blander sig i samtalen over porretærten: "Jeg tog 15 kilo på, mens jeg sad i fængsel i Sverige. Man sidder jo bare der og glør og rører sig ikke ud af flækken. Men da jeg fik

konstateret diabetes, fik jeg mulighed for at komme herover, fordi jeg er halvt dansker. Det betød virkelig meget!"

Fodbold og fællesskab

Efter de sultne drenge har indtaget den næringsgivende frokost, står den på fodbold.

"Jeg er udskifter," råber en spinkel indsat. "Du kan sgu da ikke være udskifter hele livet – du bliver nødt til at tage noget ansvar," kommer det med et smil fra hans kammerat.

Der hersker i det hele taget en meget venskabelig og afslappet stemning – både indbyrdes mellem de indsatte og mellem dem og betjentene.

Fængselsbetjent Kristian Hansen siger: "Der er et godt fællesskab. Selvom der er kærlige drillerier, er de stærke for eksempel altid gode til at hjælpe de svage. Det gør arbejdsdagene meget mere behagelige, at vi har det godt sammen og stoler på hinanden. Jeg føler faktisk ikke, at der er den store forskel på de indsatte og os".

Men hvad med sikkerheden?

"Sikkerheden skal selvfølgelig være i orden – men jeg synes, vi er gode til at gøre det på en stille og rolig måde. Vi oplever stort set aldrig nogen konflikter, og det tror jeg har noget at gøre med, at vi har tillid til hinanden. Men selvfølgelig betyder det også noget, at de indsatte hele tiden er i gang. De er jo dødtætte, når dagen er omme – så har de sgu ikke kræfter til at lave ballade. De vil bare sove," siger Kristian Hansen.

Styrker den dynamiske sikkerhed

Og det er lige præcis Pia Kjelgaards pointe: At fysisk aktivitet giver rolige og psykisk stabile indsatte – som igen styrker den dynamiske sikkerhed.

"Der er mange kolleger, som siger, at de kan mærke stor forskel på de indsat-

te, når de kommer tilbage efter de tre måneder på idrætsskolen. De er roligere og mindre konfliktsøgende," siger hun.

Det væsentlige er ifølge hende, at de indsatte har noget at fokusere på – at de føler, de får noget ud af deres afsoning.

"Afsoningen bliver mere meningsfuld for dem, når de kan arbejde med deres egen krop. Så får de noget ud af det på en anden måde. Man taler så meget om resocialisering, men man glemmer nogle gange personerne, det handler om. Vi skal sørge for, at de får opbygget nogle nye vaner – og at de får lyst til at blive ved med at følge de vaner efter afsoningen. Det er derfor, jeg siger 'Kom dog herover og få nogle succesoplevelser!'" ■

Af Andreas Graae

Tema: Fokus på resocialisering

Hvad gør man ude på tjenestestederne for at motivere de indsatte til at forlade den kriminelle løbebane efter endt afsoning? Fængselsfunktionæren skriver om afdelinger og projekter, der gør en særlig indsats i forhold til resocialisering.

EU følger dansk sportsprojekt

Statsfængslet ved Sønder Omme vækker europæisk interesse med sin idrætsskole – endda så meget, at EU har sendt et filmhold til Midtjylland for at dokumentere succes.

Sønder Omme er kommet på europakortet. Statsfængslets erfaringer med at motivere indsatte via sport bliver nu udbredt til resten af kontinentet.

Kriminalforsorgen er nemlig blevet inviteret med i EU-projektet 'Prisoners on the move, move into sport, move through sport' sammen med seks andre lande.

Det betyder, at Kriminalforsorgens erfaringer med idrætsskoler i fængslerne i Sønder Omme og Kærshovedgård bliver videreformidlet til andre lande.

Projektkoordinator Trine Lund Christiansen fra Straffuldbyrdelseskontoret i Direktoratet for Kriminalforsorgen siger: "Vi håber meget at vores erfaringer kan være en inspiration for andre institutioner – både i Danmark og i resten af Europa."

Som en del af projektet dokumenterer et engelsk filmhold statsfængslets arbejde med de indsatte.

Da fagbladet er på besøg i Sønder Omme, er to filmfolk i gang med optagelserne. Den ene, Geoff Arbourne – fra filmselskabet 'Sport for Solidarity' – bor til daglig i Mozambique, hvor han netop er blevet færdig med en dokumentarfilm om VM i fodbold i Sydafrika.

"Vores mål er at finde ud af, hvad sport kan gøre for kriminelle – kan det påvirke dem i en bestemt retning?," siger han.

Han understreger, at der ikke er tale om en reklamekampagne: "Vi vil gerne

De to filmfolk Geoff Arbourne (tv.) og Jeandre Gerding diskuterer detaljerne i optagelserne til deres dokumentarfilm med lederen af idrætsskolen, Pia Kjelgaard.

lave en ærlig film. Hvordan medvirker sportstræningen for eksempel til at skabe et bestemt maskulint billede af de indsatte, som de kan bruge til at skabe autoritet omkring sig selv?" siger han.

Han er dog samtidig meget positivt indstillet over for det danske fængselsvæsen, som han kalder for et af de mest progressive i verden: "Hvis ikke det kan lade sig gøre her – altså hvis ikke sport kan have en gavnlig effekt på indsatte i Danmark – så kan det ikke nogen steder."

Da han får at vide, at de indsatte i idrætsskolen skal ud af fængslet og spille golf ugen efter, begynder han at grine vantro: "Seriøst? Det er utroligt. Det kunne ikke forekomme i nogen andre lande i verden."

Inspektør tror på sporten

På direktionsgangen i Sønder Omme er inspektør Anne Marie Heckscher stolt over, at hendes fængsel har skabt opmærksomhed internationalt:

"Det handler jo i bund og grund om at skabe gode relationer mellem indsatte

og ansatte under afsoning – og på længere sigt vise de indsatte, at et liv i en idrætsforening eller sportsklub kan være et alternativ til det kriminelle fællesskab," siger hun og fortsætter:

"Ved at arbejde med kroppen – det vil sige ved at gå op i træning, motion og sund kost – kan det give en anden form for motivation til at forandre sit liv end den, som behandling og skole kan give."

Inspektøren håber derfor på, at andre institutioner vil lade sig inspirere af idrætsskolen – danske såvel som europæiske. ■

Af Andreas Graae

Uniform, sko og kapacitetsudnyttelsen i åbne fængsler

Da jeg for nogen tid siden var oppe på mit loft (i anden anledning) fandt jeg en pose med nogle gamle blade. Det var en hel pose med gamle numre af fagbladet Fængselsfunktionæren, helt tilbage fra dengang jeg startede i 1983, så det var ren nostalgi, da jeg gav mig til at læse i dem igen.

Noget, der fyldte meget i bladet dengang, var vores daværende uniform. Der var mange meninger og debatter om uniformen.

Jeg husker tydeligt de grå bukser til mænd, som fik øgenavnet "børnelokkerbukser", den grå stiktrøje med lynlås som fik øgenavnet "bedstefartrøje", tetoronjakken, der var en meget praktisk jakke indtil den blev vasket første gang, hvorefter den lignede en hængt kat, den mørkeblå blazer også kaldet "skideballejakken", den halvlange nederdel til kvinder og sygeplejerskekitlen og meget mere. En uniform, der gav anledning til mange indlæg i vores fagblad, og den var da nok også ved at gå lidt af mode - der i midten af firserne.

Men forbedringer kom der, da vi i midten af halvfemserne fik vi de mørkeblå bukser og de lyseblå skjorter, som erstattede de grå skjorter og børnelokkerbukserne og der kom et udvalg af fodtøj, hvor nok stort set alle behov blev opfyldt.

Når vi så tager vores nuværende uniform, så mener jeg at den er noget af bedste og vi nogensinde har haft. Uniformen er både præsentabel og behageligt at bruge, selvom der selvfølgelig løbende skal ske justeringer hen af vejen. Sådan er det jo også med en ny bilmodel - der er altid fødselsfejl,

der skal rettes løbende og det bliver de også. Men ingen roser uden torne: De sko, vi har til vores uniform, er simpelthen under alt kritik.

Jeg oplever det selv og hører mange klager fra vore medlemmer i lokalafdelingen. De sko vi har, er næsten umulige at holde ud at have på en hel dag, især nu hvor det er sommer og nogle dage er meget varmt. Ens fødder koger, når man kommer hjem fra en arbejdsdag. Der er så godt nok lige kommet en ny model, men det er nøjagtigt det samme.

Det er et markant ønske fra vores side, at Uniformsudvalget tager sagen op, da det må kunne lade sig gøre, at finde nogle ordentlige sko, som er til at holde ud at have på en hel dag, i stedet for de "kasser" vi har i dag.

Og når nu jeg er ved tasterne, så vil jeg lige kommentere lidt på kapacitetsudnyttelsen i de åbne fængsler.

Jeg har på det seneste hørt, at det er besluttet at konvertere 50 åbne pladser på Statsfængslet i Renbæk til 50 lukkede pladser. Det er sådan set også godt nok, men hvad med de 50 åbne pladser, der så forsvinder?

For vi har her på Kærshovedgaard 50 åbne pladser, som blev lukket i 2008. Det vil for mig at se være naturligt, at vi fik tilført de nødvendige resurser til at åbne dem igen, men jeg har opfattelsen af, at det er der ikke lige planer om. For det er det samme som altid: Der er ikke politisk vilje til, og forståelse for, at bevilge de nødvendige midler til Kriminalforsorgen, når politiet og domstolene får flere penge til at bekæmpe kriminaliteten og der derfor er behov for flere fængselspladser både i åbne og lukkede fængsler. Det er nu engang sådan, at ikke alle dømt er egnede til intensiv overvågning (fodlænke) eller samfundstjeneste. ■

Af afdelingsformand

*Jens Højbjerg Petersen, Statsfængslet
Midtjylland/Kærshovedgaard.*

NAVNE

25 ÅRS JUBILÆUM Per Skriver

Per Skriver har den 1. august 2011 været ansat 25 år i Kriminalforsorgen.

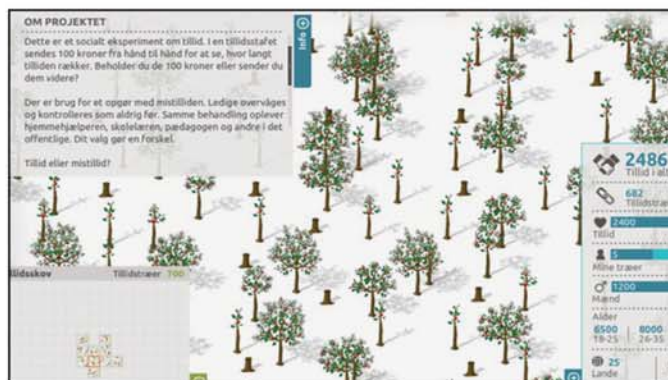
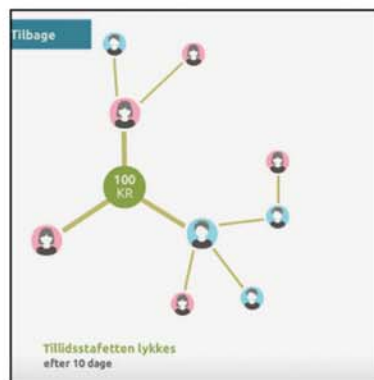
Per gik først i firserne rundt som manufakturhandler i Herning og drømte om fængsler. Ergo fløj der straks en ansøgning af sted. Han trådte som spinkel håbefuld ung mand ind gennem porten i Statsfængslet ved Sdr. Omme d. 1/8 1986. Per gik med ildhu i gang med uddannelsen og fandt ud af at han faktisk var ganske ferm til at tale med de indsatte. En egenskab han stadig er i besiddelse af, og som vi nyder godt af her i Arresthuset i Herning. Efter 4 år i Sdr. Omme gik turen lidt nordpå til Nr. Snede, hvilket afkortede rejsetiden til og fra arbejde væsentligt fra bopælen i Ikast. Efter 5 år i Nr. Snede fik han i 1995 ansættelse i Arresthuset i Herning. Den fritid han derved fik til rådighed blev brugt ligeligt mellem taxakørsel og som klaverbokser til suppe, steg og is arrangementer. I forbindelse med taxakørsel blev han angrebet af en svaghed for Mercedes biler, en bacille han ikke er kureret for – endnu. Efter flere år med disse muntre bibeskæftigelser blev de byttet ud med en båd og fritidsfiskeri. Det bliver der stadig brugt en del fritid på. For få år siden flyttede familien til Mors hvor båden så kunne ligge i den nærliggende havn som standby. Fritiden bliver nu, ud over fiskeri, brugt som edb support for en virksomhed. Per har i år været så uheldig at miste sin kone efter kort tids sygdom, han har været igenem en svær tid men synes at være ved at være ovenpå igen. Per er på grund af sit gode humør og smidighed overfor de indsatte, dygtig til at få hverdagen til at fungere i et lille arresthus, hvilket kommer resten af personalet til gode.

Per, du ønskes et hjertelig tillykke med dit 25 års jubilæum den 1. august 2011, med ønsket om mange gode års samarbejde fremover.

På arresthusets vegne
Frank Rasmussen

NYT FRA MIN A-KASSE

PROJEKT TILLID

www.projekt-tillid.dk

Min A-kasse har taget hul på en ny kampagne - Projekt Tillid. Idéen er, at sætte fokus på mistilliden og kontrollen i beskæftigelsessystemet. Kampagnen stiller spørgsmålene: Er mistillid til ledige nødvendig? Eller kan vi faktisk godt stole på hinanden?

Danmark er verdensmester i tillid, og det danske samfund er unikt, fordi vi stoler meget på hinanden. Det vil kampagnen gøre opmærksom på. Dermed understreger vi, at mistilliden er det rene gift for Danmark. Mistilliden breder sig ikke bare i beskæftigelsessystemet. Alt for mange offentlige ansatte oplever en overvågning og kontrol af deres arbejde, som opleves som mistillid til at den enkelte rent faktisk ønsker at udføre sit arbejde ordentligt.

Kampagnen består konkret af to dele: hjemmesiden www.projekt-tillid.dk og facebook-siden facebook.com/projekttilid. På hjemmeside www.projekt-tillid.dk, har man mulighed for at plante et "tillidstræ" – for på den måde at vise, at der er tillid mellem mennesker og mistilliden derfor er grundløs.

Facebooksiden indeholder små videoer, afstemninger, billeder mm. om tillid.

Hvis du vil være med i kampagnen, kan du enten plante et tillidstræ på www.projekt-tillid.dk eller tilmelde dig facebookgruppen [www.facebook.com/projekttilid](https://facebook.com/projekttilid).

Tillid eller mistillid? - Dit valg gør en forskel!

På Facebook-siden er der blandt andet små videoer om tillid

